

Flickan vid stenväggen

Berättelse

En måndag i augusti

Måndagen den 20 augusti 2018 vaknade Stockholm till en ljum sensommarmorgon. Det hade varit en ovanligt het och torr sommar i Sverige; skogar hade brunnit längre norrut, och nyheterna hade talat om värme och bränder vecka efter vecka. Men för de flesta var det här ändå en alldeles vanlig måndag. Skolorna öppnade efter sommarlovet, och tusentals elever gick mot sina klassrum med nya pennor och halvsovande blickar.

En av dem som inte gick till skolan var en femtonårig flicka som skulle ha börjat nionde klass. I stället tog hon cykeln in mot stadens mitt. Hon hette Greta Thunberg, och hon hade en plan som hon hade tänkt på hela sommaren.

Platsen mot stenväggen

Greta gick till riksdagen, den stora byggnaden där Sveriges politiker fattar landets beslut. Platsen var inte vald av en slump. Här, mitt i huvudstaden, passerar varje dag politiker på väg till sina möten, journalister på jakt efter nyheter och vanliga människor på väg till jobbet. Om någon alls skulle lägga märke till henne, var det här det skulle ske.

Hon satte sig ner direkt på marken och lutade ryggen mot den kalla stenfasaden. Bredvid sig ställde hon en skylt som hon hade målat för hand. Bokstäverna var svarta och lite ojämna, men budskapet gick inte att missförstå: "Skolstrejk för klimatet." Vid sin sida lade hon också en hög med flygblad. På dem hade hon skrivit ner varför hon gjorde det här.

Texten på flygbladen var rak och utan krusiduller. Ungefär så här löd den: vi barn lyssnar oftast inte på vad ni vuxna säger åt oss att göra – vi gör som ni gör. Och eftersom ni vuxna struntar i min framtid, tänker inte jag heller bry mig. Hon skrev att hon hette Greta, att hon gick i nionde klass, och att hon vägrade gå till skolan för klimatets skull, ända fram till det svenska valet i september.

Ensam bland alla som hade bråttom

Den första dagen var Greta ensam. Det fanns inga kompisar vid hennes sida, inga journalister med kameror, inga ledare som ville skaka hennes hand. Det fanns bara en tonåring, en handmålad skylt och en hög papper. Runt omkring rörde sig staden i sitt vanliga tempo.

Människorna som gick förbi reagerade på olika sätt. Några saktade in, lutade sig fram och läste på flygbladen med rynkade ögonbryn. Några tog ett papper med sig. Andra skyndade vidare, fångade i sina egna tankar, och märkte kanske inte ens flickan som satt still mot väggen. Ingen av dem kunde ana att de just gick förbi början på något som skulle förändras till en världshändelse.

Att sitta så där, ensam och stilla mitt bland vuxna som har viktiga ärenden, kräver ett särskilt slags mod. Det är inte modet att skrika högst eller springa snabbast, utan modet att stanna kvar när ingen håller med dig och ingen vet vem du är. Greta visste att hon bröt mot skolplikten. Hon visste inte om

en enda människa skulle bry sig. Ändå reste hon sig inte. Hon satt kvar timme efter timme, från morgon till eftermiddag, med ryggen mot stenen och blicken mot dem som passerade.

Det ingen kunde veta

Det märkliga med den här dagen är allt det som ännu inte hade hänt. Greta visste inte att hon skulle fortsätta strejka, först varje dag fram till valet och sedan varje fredag, vecka efter vecka. Hon visste inte att bilder på henne snart skulle spridas över hela världen via internet, eller att unga i land efter land skulle sätta sig utanför sina egna parlament med liknande skyltar. Hon visste inte att rörelsen skulle få ett namn – Fridays for Future – eller att miljoner människor till slut skulle gå ut på gatorna för klimatet. Hon visste inte att hon ett drygt år senare skulle stå inför världens ledare i New York. Inget av detta fanns ännu.

Den 20 augusti 2018 fanns bara nuet: en hård stenvägg mot ryggen, en skylt med ojämna bokstäver och en känsla av att hon måste göra något, även om hon gjorde det helt ensam.

Kanske är det därför just den här dagen är så stark att stanna upp vid. Vi minns ofta de stora ögonblicken – talen, demonstrationerna, rubrikerna. Men allt det började på en gata, en helt vanlig måndag, med en enda person som vågade sätta sig ner och vägra resa sig. Det är en påminnelse om något lätt att glömma: att förändring sällan börjar med en folkmassa. Den börjar oftast med en människa som bestämmer sig.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
ljum	lite varm, mellan kall och varm
sensommar	den sista delen av sommaren
torr	utan regn, motsatsen till våt
brinna (brann, brunnit)	stå i lågor, brinna upp
fatta beslut	att bestämma något viktigt
slump	när något händer av en tillfällighet, inte planerat
passera	att gå eller åka förbi
stenfasad	husets framsida gjord av sten
utan krusiduller	enkelt och rakt, utan onödiga ord
strunta i	att inte bry sig om något
skolplikt	lagen som säger att barn måste gå i skolan
ärende	något viktigt man är på väg att göra
parlament	byggnad där ett lands politiker bestämmer
rubrik	den stora texten överst i en tidningsartikel
folkmassa	väldigt många människor på samma plats

Läsförståelsefrågor

1. Hur beskrivs sommaren 2018 i början av texten?
 1. ovanligt kall och regnig
 2. ovanligt het och torr, med skogsbränder
 3. helt vanlig, varken varm eller kall
2. Varför valde Greta platsen utanför riksdagen, enligt texten?
 1. Det var nära hennes hem.
 2. Där passerar politiker, journalister och vanliga människor varje dag.
 3. Det fanns en bekväm bänk där.
3. Hur beskrivs texten på Gretas flygblad?
 1. artig och försiktig
 2. rak och utan krusiduller
 3. full av svåra ord
4. Vilket slags mod menar texten att Greta visade?
 1. modet att skrika högst
 2. modet att stanna kvar när ingen håller med och ingen vet vem du är
 3. modet att springa snabbast
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Greta hade målat skylten för hand.
 2. Journalister med kameror stod runt Greta redan den första dagen.
 3. Greta bröt mot skolplikten genom att inte gå till skolan.
 4. Greta höll ett tal i New York samma dag som strejken började.
6. Texten säger att Greta "visste inte om en enda människa skulle bry sig". Varför är det ändå viktigt att hon satt kvar? (öppen fråga)
7. Räkna upp några av de saker som texten säger att Greta "inte visste" den här dagen. Varför nämner författaren just dem? (öppen fråga)
8. Texten beskriver hur olika människor reagerade när de gick förbi. Vad säger detta om hur ny och okänd Gretas protest var den första dagen? (inferens – tänk efter)
9. Författaren skriver att "förändring sällan börjar med en folkmassa, utan oftast med en människa som bestämmer sig". Vad vill texten att vi ska förstå med det?
10. Hur använder författaren beskrivningen av en "vanlig måndag" för att göra dagen mer speciell? (öppen fråga – tänk på hur texten är byggd)

Diskussionsfrågor

- Texten lägger stor vikt vid att Greta var ensam den första dagen. Varför tror du att det är just ensamheten som gör berättelsen stark?
- Greta fortsatte trots att hon inte visste om någon skulle bry sig. Vad krävs av en människa för att hålla ut så?
- Är det någonsin rätt att bryta mot en regel (som skolplikten) för att uppmärksamma något viktigt? Motivera ditt svar.
- Texten säger att vi ofta minns de stora ögonblicken men glömmer den tysta början. Känner du till något annat exempel där en stor sak började i det lilla?
- **Skriv (6 meningar):** Tänk dig en helt vanlig dag i ditt eget liv som plötsligt blev viktig, eller en dag du själv bestämde dig för att göra något annorlunda. Beskriv dagen och vad som gjorde den speciell.